

Valtiovarainministeriölle

Professori Marjaana Helmisen lausunto

Valtiovarainministeriön luonnoksesta (16.2.2016/M.O.) hallituksen esitykseksi eduskunnalle Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen irtisanomisesta ja laiksi sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta

Lausuntopyyntö

Valtiovarainministeriö on 17.2.2016 pyytänyt lausuntoani luonnoksesta (16.2.2016/M.O.) hallituksen esitykseksi eduskunnalle Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen irtisanomisesta ja laiksi sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta (hanke VM018:00/2016). Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi irtisanoo Helsingissä vuonna 1970 Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen.

Lausunto

Voimassaoleva Suomen ja Portugalin välinen verosopimus on vanha, eikä se enää vastaa Suomen verosopimuspolitiikkaa nykyisessä toimintaympäristössä. Nykyisen sopimuksen määräykset ovat ongelmallisia erityisesti eläkkeiden verotuksen osalta, mutta sama koskee myös asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeiden perusteella saatujen vuokratulojen ja luovutusvoittojen verotusta. Myös Portugalin kansallinen verojärjestelmä on muuttunut sopimuksen solmimisen jälkeen siinä määrin, että sopimus ei ole enää näiltä osin tarkoituksenmukainen. Sopimus johtaa sellaisiin tarkoituksettomiin nollaverotustilanteisiin, joita OECD:n ja EU:n taholtakin pyritään estämään. Nykytilanne on verovelvollisten oikeudenmukaisuustajun vastainen ja voi siksi olla vahingollinen veronmaksumoraalin kannalta.

Tässä tilanteessa on selvää, että Suomen ja Portugalin väliseen verosopimukseen tulisi neuvotella muutoksia. Vanhan sopimuksen päivittäminen neuvotteluteitse tarkoituksenmukaiseksi on ensisijainen keino poistaa epätydyttävä tilanne. Kansainvälisen sopimuksen irtisanominen on äärimmäinen keino, eikä siihen siksi tulisi ryhtyä kevein perustein. Irtisanominen olisi poliittisesti kiusallista ja irtisanominen väistämättä johtaisi myös kaksinkertaisen verotuksen tilanteiden lisääntymiseen.

Kaksinkertaisen verotuksen lisääntymisen ongelmaa lieventää Portugalin tapauksessa kuitenkin se, että kysymyksessä on EU-valtio. EU-valtioiden osalta kaksinkertainen verotus estyy EU:n emotytärtyhtiödirektiivin ja korko-rojaltidirektiivin kattamissa tilanteissa siitä riippumatta, että verosopimusta ei ole. Lisäksi SEUT:n perusvapaudet estävät syrjinnän ja rajat ylittävien tilanteiden kotimaisia tilanteita ankaramman verokohtelun verosopimuksia tehokkaammin. Samoin verotietojenvaihto ja verojen perintä on EU-direktiivien perusteella laajempaa kuin verosopimusten perusteella. Kiistatta verosopimuksen puuttuminen kuitenkin väistämättä aiheuttaisi joitakin sellaisia kaksinkertaisen verotuksen tilanteita, joita EU:n säännöt tai Suomen ja Portugalin kansallinen lainsäädäntö ei täysimääräisesti poistaisi. Näinollen verosopimus Suomen ja Portugalin välillä on ilman muuta jatkossakin tarpeen, vaikka nykyuotoinen sopimus ei olekaan enää perusteltu.

Suomen ja Portugalin sopimus olisi siten pikaisesti muutettava neuvotteluteitse. Jos Suomen ja Portugalin väliseen verosopimukseen ei kuitenkaan neuvotteluteitse saada muutoksia, on perusteltua irtisanoa nykyinen sopimus. Nykytilanne on siinä määrin haitallinen verotuksen oikeudenmukaisuuden ja verovelvollisten veronmaksumoraalin näkökulmasta. Nykytilanne on myös ristiriidassa OECD:n ja EU:n tavoitteiden kanssa estää tarkoituksettomia nollaverotustilanteita.

Näin ollen hallituksen esitysluonnoksen esitys on perusteltu. Jos irtisanomiseen joudutaan menemään, irtisanomisen jälkeen olisi kuitenkin pyrittävä mahdollisimman nopeasti neuvottelemaan uusi moderni verosopimus Portugalin kanssa.

Turussa 18.2.2016

Professori Marjaana Helminen
Helsingin yliopisto/Oikeustieteellinen tiedekunta